

ارزیابی جامعه محله ۲۰۰۰ شهر بندر عباس برای تشخیص و اولویت بندی مشکلات بهداشتی به منظور تدوین برنامه عملیاتی

احسان شهرستانکی، محمد بیدخوری، سعید نعمتی، علی قندیان
دانشجویان کارشناسی ارشد اپیدمیولوژی دانشگاه علوم پزشکی تهران

زیر نظر: دکتر کورش هلاکویی نائینی و با حمایت ریاست محترم دانشکده بهداشت جناب آقای دکتر اکبری ساری

ارزیابی جامعه

ارزیابی سلامت جامعه فرایندی شامل تعیین، جمع آوری، تحلیل، انتشار اطلاعات، و نیاز های جامعه می باشد که توسط تیم ارزیابی و اعضای جامعه ی مورد نظر به منظور دستیابی به درک صحیح از سلامت جامعه انجام می شود (۱). هدف از این فرایند افزایش دانش و آگاهی از جامعه ی مورد بررسی و استفاده از اطلاعات به دست آمده به منظور بهبود وضعیت سلامتی و کیفیت زندگی افراد جامعه با مشارکت اعضای جامعه، ارائه دهندگان خدمت و پژوهشگران است (۲ و ۳). سواد سلامت به توانایی های اجتماعی و شناختی که، توانایی و انگیزه افراد در دسترسی، درک و استفاده از اطلاعات برای حفظ و ارتقا سلامت را مشخص می کنند، اطلاق می گردد. این پروژه در راستای ارزیابی جامعه محله ۲۰۰۰ شهر بندر عباس جهت شناسایی مشکلات با هدف تعیین اولویت های سلامتی انجام گردید. مشکلات اصلی محله شناسایی گردید و پایین بودن سطح سواد سلامت به عنوان مشکل اصلی در نظر گرفته شد و در نهایت مطالعه ای به منظور بررسی وضعیت سواد سلامت و عوامل موثر بر آن در افراد بالاتر از ۱۸ سال محله ۲۰۰۰ شهر بندرعباس و با هدف ارائه یک برنامه عملیاتی برای بهبود و ارتقای سطح سواد سلامت ساکنان محله ۲۰۰۰ انجام شد. نتایج حاصل از این مطالعه می توانند با ارائه تصویری از وضعیت سواد سلامت در ساکنان محله ۲۰۰۰ و با روشن کردن ابعاد و عوامل مرتبط با سطح سواد سلامت پایین و هم چنین با ارائه یک برنامه عملیاتی منجر به بهبود سطح سواد سلامت در ساکنان محله شده و به عنوان ابزاری موثر در اختیار مسئولین و متولیان شهری قرار گیرد.

شناسایی مشکل

هدف اصلی طرح:

تعیین سطح سواد سلامت و عوامل موثر بر آن در افراد بالاتر از ۱۸ سال محله ۲۰۰۰ بندرعباس جهت تدوین برنامه عملیاتی برای افزایش سطح سواد سلامت اهالی محله ۲۰۰۰ شهر بندر عباس در سال ۱۳۹۴

هدف کاربردی طرح:

افزایش ۵ درصدی سواد سلامت ساکنان محله ۲۰۰۰ شهر بندر عباس تا پایان سال ۱۳۹۵

فرآیند ارزیابی جامعه

فرایند ارزیابی جامعه شامل هشت فاز به شرح ذیل می باشد. که این مراحل به صورت جداگانه و مرتبط با هم طراحی و اجرا گردید که نتایج فاز ۷ و ۸ به صورت خلاصه توضیح داده شد.

مرحله اول: تشکیل تیم ارزیابی

مرحله دوم: جمع آوری داده ها

مرحله سوم: جمع آوری و تجزیه و تحلیل آمارهای سلامت جامعه

مرحله چهارم: ترکیب آمارهای سلامت شهرستان با داده های جامعه

مرحله پنجم: گزارش به جامعه

مرحله ششم: اولویت بندی مشکلات جامعه

مرحله هفتم: انتشار پرونده ارزیابی جامعه به جامعه مورد بررسی

مرحله هشتم: تهیه برنامه عملیاتی

نتایج بررسی سطح سواد سلامت

روش جمع آوری اطلاعات

پژوهش حاضر بر اساس مدل کارولینای شمالی صورت گرفت. این مطالعه در دو مرحله انجام پذیرفت. در مرحله اول بعد از مصاحبه با مردم، کارکنان بهداشتی و مسئولین مرکز بهداشت بندرعباس و برگزاری بحث های گروهی بهترین معضلات بهداشتی و درمانی به ترتیب اولویت مشخص شدند. در مرحله دوم بعد از هماهنگی که توسط ایستگاه تحقیقاتی بندرعباس و جناب آقای دکتر هلاکویی صورت گرفت جلسه ای با حضور تعدادی از معتمدین و مسئولین محله ۲۰۰۰ انجام شد که از طریق ماتریس انتخاب ۱۰ اولویت اصلی محله مشخص شدند.

نتایج ارزیابی جامعه

۱. عدم دسترسی به خدمات بهداشتی
۲. ناکارآمدی سیستم جمع آوری زباله
۳. اعتیاد
۴. احساس تبعیض
۵. فقر اقتصادی
۶. طلاق و مشکلات خانوادگی
۷. بیکاری
۸. کمبود اطلاعات بهداشتی
۹. رهاسازی فاضلاب در معابر
۱۰. فقر فرهنگی

انجام پژوهش برای مشکل اصلی

عنوان طرح: بررسی سطح سواد سلامت و عوامل موثر بر آن در افراد بالاتر از ۱۸ سال محله ۲۰۰۰ بندرعباس در سال ۱۳۹۴ با هدف تدوین برنامه عملیاتی

برنامه عملیاتی پیشنهادی جهت ارتقاء سطح سواد سلامت مردم محله ۲۰۰۰

- افزایش همکاری درون بخشی و برون بخشی با آموزش و پرورش، صدا و سیما مرکز استان و مرکز بهداشت
- توسعه و انتشار اطلاعات سلامتی که صحیح، علمی و قابل دسترس باشد
- ایجاد تغییرات در نظام سلامت به منظور بهبود اطلاع رسانی برای دسترسی راحت تر مردم به اطلاعات و خدمات سلامتی
- گنجاندن اطلاعات دقیق و صحیح سلامتی در برنامه های درسی دانش آموزان و دانشجویان
- حمایت و توسعه ی تلاش محلی برای ارائه آموزش سواد به بزرگسالان
- جلب مشارکت عمومی در جهت توسعه ی آموزش سلامت بزرگسالان
- افزایش تحقیقات پایه ای و توسعه اجرا و ارزشیابی شیوه ها و مداخلات آموزشی به منظور بهبود سواد سلامت
- استفاده و انتشار راهکارهای مبتنی بر شواهد به منظور ارتقای سطح سواد سلامت

منابع

1. Karimi J, Holakouie Naieni K, Ahmadnezhad E. Community Assessment of Shahrin-Shar, Isfahan, I. R. Iran to Develop Community Health Action Plan. Iranian Journal of Epidemiology 2012; 8 (1) : 21-30.
2. Israel B, Eng E, Schulz A, Parker E. Introduction to methods in CBPR for health. Methods in community-based participatory research for health. 2005:3-26.
3. Clark MJ, Cary S, Diemert G, Ceballos R, Sifuentes M, Ateberry I, et al. Involving communities in community assessment. Public health nursing (Boston, Mass). 2003;20(6):456-63.

تقدیر و تشکر:

در پایان لازم میدانیم از همکاری دوستان مستقر در ایستگاه تحقیقات بندرعباس کمال تشکر و سپاس گزاری را داشته باشیم

